

«Civil Society Development Index», 94.3% of respondents would not like to be among the neighbors of a different race of people, 91.1% p – people from other regions, 46.8% – immigrants, 47% – homosexuals. In this case, the index of tolerance proclaims figure 3.3. This figure corresponds to the distribution in the world level of tolerance [4, p. 182].

Among the areas of the formation of social priorities can also be called ecological value. When asked about the promotion of sustainability in the minds of the majority of Ukrainian respondents (90%) confirmed the presence of activities related to the preaching of environmental ideals. This event modeled on the programs «The purity of our house», «Green World», «Chistye Prudy», etc. Most of the respondents in relation to the activities of civil society organizations regarding the solution of environmental problems, according to these organizations: satisfactory – 25% of respondents; 11% – do not consider this [4, p. 182].

Situation forms a positive picture of the promotion of environmental values. But nevertheless, horrifying picture of deforestation particularly in the territory of Zhytomyr, Kyiv, Chernihiv regions, causing distrust of power by the social population. It is necessary to recall the words of Ukrainian sociologist Katerina Karpenko that: «In Ukraine the environmental movement is accompanied by a delay in responding to the current challenges, setbacks and frequent twists to the last stage» [3, p. 169].

Analyzing the data of the sociological survey in relation to tolerance in the age of global civilization, it is necessary to focus on the fact that the majority of Ukrainians believe the insufficient level of effort from the government towards the formation position of tolerance in Ukrainian society.

Natural science considered the concept of technosphere. It is predicted that nanotechnology will spread into many areas of human activity. This holistic method that characterizes the unity and integrity within any subject area is the focus of natural science.

Practice shows us that the main priority values of people in the Ukrainian society is the problem of tolerance and ecology.

References

1. Gelbreyt Dzh. New Industrial State. – Moscow: Tranzitkniga, Terra Fantastica, 2012. – 602 p.
2. Kapra F. The Tao of Physics. – St. Petersburg: ORIS, Yana-Print, 1994. – 302 p.
3. Karpenko K. The dual strategy of new social movements, Civil society in Ukraine in the era of globalization: value–normative as institutional support its development. – Kiev, 2012. – P.169.
4. Lazorenko O. Social values as a regulator of social transformation space: Ukrainian and Western global, Civil society in Ukraine in the era of globalization value–normative and institutional support its development, 2012. – P.182.
5. Malish L., Vinogradov O. Social determinants of basic skills and skills of Ukrainian Youth. – Kiev: CUP NAUKMA, 2010. – 202 p.
6. Ratnikov V. The phenomenon of complexity as an object of philosophical and methodological thinking (about the complexity of nanotechnology). – Sumy: Sum PPU im. A. S. Makarenko, 2013. – P.3–12.
7. Rovinskiy R. E. Ideological problems of physical science, inherited XXI century // Problems of Philosophy. – 2008. – No3. – P.128–132.
8. Students. Vision of the Future. Fourth Annual Report of the Institute of Sociological Gorshenin, http://institute.gorshenin.ua/researches/104_sovremennoe_studenchestvo_ukraini.html.
9. Toffler E. Third Wave. – Moscow: AST, 2010. – 781 p.
10. Tsikin V. A. Philosophical discourse of the phenomenon of the convergence of super technology in risk society, Monograph. – Sumy: Mc Den, 2012. – 254 p.
11. Green L. Technoculture, Crows Nest: Allen and Unwin Green, 2001. – P.1–20.

12. McInnis C. New realities respond? A report at the 25th Annual Conference European Association for Higher Education, University of Melbourne, Australia, <http://www.cshe.unimelb.edu.au/Accessed15/04/06>
13. Merton R. K. The Normative Structure of Science, The Sociology of Science: The–retical Chicago University Press, 1973. – P.267–278.

Лисовський П. М., кандидат філософських наук, доцент,
Міжрегіональна Академія управління персоналом
(Україна, Київ), syngaipm@i.ua

Соціально–філософські проблеми мудрості в природознавстві: конструктивізм і деструктивізм глобальної цивілізації (теоретичні та прикладні аспекти)

Автором досліджено різні підходи в методології природничих знань. Акцентовано увагу на метод холізму як єдність і цілісність у природничо–науковій думки. Розглянуто концепцію техносфери в глобальної цивілізації. Прогнозується, що нанотехнології поширяться на багато сфер людської діяльності. На основі статистичних даних виявлена трудова зайнятість української молоді як прогресивного ланки суспільства. Відзначено на практиці, що основними пріоритетними цінностями в українському суспільстві є проблема толерантності та екологічності.

Ключові слова: мудрість, природознавство, детермінізм, нанотехнології, пріоритетні цінності, глобальна цивілізація.

Лисовский П. Н., кандидат философских наук, доцент,
Межрегиональная Академия управления персоналом
(Украина, Киев), syngaipm@i.ua

Социально–философские проблемы мудрости в естествознании: конструктивизм и деструктивизм глобальной цивилизации (теоретические и прикладные аспекты)

Автором исследовано различные подходы в методологии естественных знаний. Акцентировано внимание на метод холизма как единство и целостность в естественнонаучной мысли. Рассмотрена концепция техносферы в глобальной цивилизации. Прогнозируется, что нанотехнологии распространятся на многие сферы человеческой деятельности. На основе статистических данных выявлена трудовая занятость украинской молодежи как прогрессивного звена общества. Отмечено на практике, что основными приоритетными ценностями в украинском обществе является проблема толерантности и экологичности.

Ключевые слова: мудрость, естествознание, детерминизм, нанотехнологии, приоритетные ценности, глобальная цивилизация.

* * *

УДК 114/115:008.2

Лукіян І. А.,
аспірантка кафедри філософії, Національний
університет «Одеської юридичної академії», заступник
начальника юридичного управління Департаменту
комунальної власності Одеської міської ради
(Україна, Одеса), Irina_sa@meta.ua

ПРОСТОРОВІ ТА ЧАСОВІ ВИМІРИ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Визначається філософський контекст аналізу глобалізаційних процесів у пострадянському просторі. Базовим методом цього дослідження є метод компаративістики, а також за для досягнення вказаної мети використовується трансцендентальний, феноменологічний, діалектичний методи, системний та полісистемний підходи тощо. Здійснено розгляд глобалізаційних процесів як складного вектору геополітичних, ідеологічних, економічних, культурних взаємодій факторів глобалізації, де особлива роль належить державам–учасницям, що утворилися на основі колишнього СРСР. Крім того, визначається евристична роль абстракцій «простір» і «час» як метакультурних універсальї культуротворення.

Окреслено чинники, які входять у простір політики і стають своєрідними політичними маркерами ефективності, інтегративності та інтенсивності глобалізаційних процесів, та у контекст яких втягуються різні соціальні рухи, неурядові організації, регіональні політичні угруповання. Глобальна політика позиціонується як різноманітна матерія, що одночасно є елементом впливу на ландшафт політичного життя в контексті інтегрованого й неупередженого простору, в якому можливі як певні катаклізми, так і несподівані наслідки глобалізації.

Ключові слова: глобалізація, держава, інформаційні технології, нація, культура.

Глобалізація стає своєрідним виміром сьогодишньої цивілізації і сьогодишньої політичної культури. Важливо зазначити, що спочатку вона в більшості пов'язувалася з

розвитком інформаційних технологій, телекомунікаціями та своєрідною універсалізацією комунікативних відносин у мультикультурних та мультинаціональних відносинах. Проте вже у 1980 році сам вимір глобалізації стає незвичайно драматичним і поліфонічним.

Тобто, цією номінацією описується незвичайно широкий спектр не лише пов'язаний з універсалізацією технологій та інформаційних систем і комунікацій, але й глобалізацією всіх сфер життя людини. У 1990 році у доповідях Римського клубу йшлося про глобалізаційну революцію, яка свідчить про розширення не лише географічних координат економічних стосунків, а й експансію культурних, ідеологічних, фінансових й інших потоків, що разом з виникненням мультинаціональних корпорацій створює модернізацію та універсалізацію міжнародних, міжкультурних, міжнаціональних, відносин. Проте цей трансконтинентальний вимір глобалізації і досі є суперечливим. Досі немає достатньо структурного і водночас систематичного визначення глобалізації, яка б не обмежувалась лише економічними і геополітичними чинниками, а також виглядала б не лише колонізацією культур і не лише впливом більш заможних, більш багатих країн на бідні країни.

Проблема філософських визначень глобалізаційних процесів досліджувалася переважно у роботах В. Андрущенко, Д. Хелда, Е. МакГрю, Д. Голдблатта, Д. Перратона, Ю. Пивовара та ін. [1; 2; 3], адже мало визначені культурологічні аспекти проблеми.

Експансія капіталу, економічна, технологічна, інформаційна, комунікаційна експансія вже в певній мірі себе вичерпала. Експансіоністський підхід був достатньо актуальним в часи модерну, часи, так званого, золотого стандарту в кінці XIX ст., коли Велика Британія фактично була лідером тих відносин які можна визначити справді глобалізаційними. Адже наприкінці XX ст. виникає зовсім інша ситуація, – вже універсалізм досяг межі майже у всіх сферах, усіх контекстах інформаційного, комунікативного, економічного, фінансового й інших вимірах відносин. Так, експансія капіталів, технологій стає обмеженою, а ця обмеженість визначається не екстенсивним, а інтенсивним виміром. Якщо порівняти архітектуру експансивного та інтенсивного вимірів глобалізації, то можна визначити, що екстенсивний тип захоплення простору корелює з інтенсивним.

Тобто динаміка глобалізаційних процесів вже визначається не як кількісний чинник, а як якісний, а від якісних змін цієї динаміки залежить фактично та вертикаль, та вісь взаємодії, яка визначається як інтенсифікація процесів інтеракції факторів глобалізації. Отже, елементи експансії редукуються. Так, елементи, що пов'язані із екстенсивним типом розвитку, стають вже підкореними, тобто вторинними, вони залежать від інтенсивності цих процесів. Такий тип оцінки, звичайно, потребує переосмислення просторових та часових реалій в плані цивілізаційних і історичних вимірів, де глобалізація не зводиться до реалій кінця XX – початку XXI століть, а стає наскрізним цивілізаційним вектором, має свої чинники, передусім цивілізаційні, культурні, економічні, ідеологічні, технологічні, інформаційні та інші.

Визначення рефлексії щодо глобалізації як до певного типу мислення в колі бінарних, тернарних систем можна зазначити як позицію гіперглобалістів, антиглобалістів або скептиків, трансформаціоністів,

які стоять на суто функціоналістських позиціях, і вже сучасну – поліфонічну (полісистемну) модель, де основна вісь інтенсифікації стає головною, орієнтованою на те, що вертикаль інтенсивності процесів має визначати не лише рух вгору, структурування цінностей з їх жорсткою ієрархією, але й зондування глибин, пов'язаних з наявністю тих чи інших ресурсів (нафти, газу та інших), глибин, пов'язаних з культурно-історичним потенціалом, з артефактами цивілізаційних вимірів відносин людини. Все це потребує того специфічного аналізу, який визначає простір і час у нових координатах – не ньютонівських, а ейнштейнівських.

Тобто теорія відносності Ейнштейна стає інноваційною моделлю для осмислення пріоритетів у сучасних глобалізаційних процесах, у іншому просторово-часовому континіумі, іншому вимірі, що відходить від субстанціалізму, натуралізму і пов'язуються з багатовекторним, складним виміром процесів, які мусять бути не горизонтально (екстенсивно), а вертикально (інтенсивно) означеними. Якби не виглядав метафорично цей розподіл на вертикалі та горизонталі, ця архітектура достатньо ясно зазначена в культурі як своєрідні пріоритети, коли експансіоністський тип розвитку, пов'язаний з виходом за межі рамок існування, вичерпує себе. Рамки вже достатньо окреслені і їх порушення виглядає деструктивно, більше того загрожує взагалі існуванню людства на планеті. Метаекологічний підхід визначає інтенсивність глобальних процесів не лише як взаємопов'язаність, але як взаємодетермінованість, де причинні чинники є більш глибинними більш важливими, ніж ті зв'язки, ситуативні реалії, які виникають в процесі взаємодії і комунікації.

Коротко охарактеризуємо ті системні чинники, які склалися як глобалізаційні детермінанти. Тези гіперглобалістів полягають у тому, що вони визначають глобалізацію як абсолютно нову добу в історії людства та історії взагалі, коли традиційні нації-держави вже закінчили своє існування в межах того суверенітету, який їм належав. Вони вже починають делегувати частину свого суверенітету до міжнародних співтовариств і, таким чином, потрапляють в інші умови, які створює глобалізація. Це дає багато переваг з боку економічної логіки розвитку, а також створюється і своєрідний неоліберальний варіант єднання світових товариств в певному міжконтинентальному просторі. Тобто міжнародні консорціуми вже вирішують долю планети, долю людини, долю майбутнього. Так, світові ринки і глобальна конкуренція створюють своєрідну денационалізацію як економіки, так і взагалі цивілізаційних процесів.

Транснаціональні компанії, транснаціональні виробництва торгівлі, фінансів, надають можливість виникнення наднаціональних угруповань. Виникають своєрідні наднаціональні структури, навіть уряди, які формують розподіл цінностей, потоків, об'єктів, цивілізаційних реалій обміну і, таким чином, ці цивілізаційні реалії обміну, будь-то товари, послуги або культурні цінності, вже стають іншими, на порядок кращими, ніж вони існували в рамках нації-держави. Тобто цей панегірик глобалізму і своєрідна оптимістична нота свідчить про те, що гіперглобальний простір дає можливість створити нові умови, які більш сприятливі для розвитку країн і для розвитку культури, економіки. Але виникає багато проблем: занепад нації-держави, яка фактично була

основою національно-ліберального демократичного устрою, призводить до того, що втрачаються культурні цінності.

Все це сприймається як негативні чинники, і тому антиглобалісти або скептики вважають, що ХХ століття не дало нічого принципово нового. Так, світові потоки торгівлі, які зараз визначаються як глобалізаційні, існували і раніше. І, навпаки, порівнюючи з ХІХ століттям, вони стають меншими. Наприклад, у час, який визначається як пік розвитку глобалізації наприкінці ХІХ століття або в контексті, так званої, системи золотого стандарту у 1870–1914 роки, коли Британська промислова революція фактично панувала у світовій торгівлі та дала можливість консолідувати провідні резерви, позиції міжнародних фінансових потоків були більш активними. У цей час можна було бачити надзвичайно активну діяльність щодо спільного і достатнього енергійного простору інтеракції, який виникає як справді глобалізаційна реальність [2].

Тобто антиглобалісти вважають, що глобалізація, особливо на її сучасному етапі, є своєрідним міфом. Теоретики гіперглобалізму цілком покладаються на економічну концепцію і ототожнюють її з досконало інтегрованим світовим ринком. Проте цей світовий ринок ще не склався, не може скластися як ідеальна структура, бо він завжди знаходиться на межі перетворення у щось інше. І ця неусталеність, непередбаченість перетворень, на відміну від доби класичного золотого стандарту, виглядає достатньо небезпечною. Виникають ризики щодо експансії одних країн у простір інших. Таким чином, сама гіперглобалістичність виглядає хибною моделлю, особливо в політичному аспекті, який недооцінює виміри реальної влади національних урядів і чинників регулювання міжнародних економічних відносин, які не вийшли з під контролю, а, навпаки, в контексті інших реалій зазначили лише новий тип економічної лібералізації.

Тобто антиглобалісти або скептики вважають, що, так звана, регіоналізація економічної діяльності, а також своєрідний розподіл на такі великі регіони, як північна Америка, Європа і Азіатсько-Тихоокеанський регіон, фактично зазначили новий геополітичний простір. Але навіть у порівнянні з добою класичного золотого стандарту світова економіка є менш інтегрованою, ніж це було колись. Таким чином, фактично інтенсифікація як наскрізний чинник процесів, які стають актуальними в плані визначення пріоритетів (екологічних, культурних, і інших ресурсів, зокрема енергетичних) у контексті антиглобалізму свідчить про те, що сутність регіоналізації фактично підміняє ту тенденцію гіперглобалізму, яка стає ширшою або маскою відносин гіперрегіонів, але зовсім не глобальних процесів [2].

Утім вся логіка антиглобалістського руху пов'язана з тим, що його теоретики намагаються визначити саму тенденцію глобалізації як приховану тенденцію регіоналізації. Теоретики антиглобалізму прагнуть розвінчати міф про глобальні корпорації, вказуючи на той факт, що інвестиційні потоки зосереджуються в розвинутих країнах, а більшість мультинаціональних корпорацій переважно діють у своїх державах або регіонах. Тобто це регіоналізм, а не глобалізація. Ця теза є достатньо прозорою і в певній мірі відбиває своєрідну реальність, яка недооцінює сам феномен глобалізації.

Проте інша система, яку можна визначити як «гармонізуючу», усуває протиріччя глобалізму і анти-

глобалізму та намагається примірити ці антагоністичні течії, що визначається як трансформаційні. Так, ідея трансформаційних ознак глобалізації визначає принцип трансформації як висхідний. Тобто модернізація, трансформація, перманентні зміни – це вже ближче до істини, ніж експансія та підпорядкована їй інтенсивність інтеракції, яка визначається лише як взаємопов'язаність та взаємоузгодженість. Сама суть глобалізації в першій гіперглобалістській концепції і в другій антиглобалістській концепції виглядає досить по-різному. Якщо перша концепція є романтичною й підносить наднаціональні, транснаціональні, мультинаціональні корпорації як один із засобів єднання і міжнародного пристосування економічних реалій взаємодії, то друга концепція визначає їх лише як вторинний фактор і свідчить про те, що сама глобалізація не стає настільки ефективно, щоб говорити про те, що економічна взаємозалежність стає вищою від тих взаємозалежних факторів, які існували раніше.

Вихід із цієї дилеми намітився саме в концепції трансформаціоністів, які вважають, що сьогодення ситуація є унікальною, а глобалізація дійсно є центральною рушійною силою, яка дає інші можливості. На відміну від етапів розвитку відносин між державами-націями, можливості зростають, тобто глобалізація постає важливою трансформаційною силою, яка відповідає за ті масові трансформаційні зворушення, які відбуваються у суспільстві, господарстві на рівні його інституцій. Трансформативно-формотворчі тенденції у політичному світі призводять до виникнення інших політичних угруповань – ЄС і інших. Фактично трансформаціоналісти вже визначають сьогоденню роль інтенсифікації, яку вони пов'язують з глобальною стратифікацією. Тобто ідеться про те, що певні держави і спільноти стають більш активними, більш вагомими, а інші, навпаки, потрапляють в занепад і залишаються на узбіччі. Навіть розподіл на Північ і Південь, який раніше свідчив про глобальну бінарність бідних і багатих країн, у сьогоденній час виглядає неактуальним.

Так, виникає своєрідна піраміда ієрархії: центр – периферія, але не в географічному, а в соціальному вимірі. Це достатньо важлива теза, яка переводить бінарність в реєстр тернарності, а ця тернарність в системному розумінні глобалізаційних процесів усуває дихотомію, антагонізм протиріч інтерпретаційних характеристик – від повного гіперглобалістського бачення до повного антиглобалістського. Тобто вертикаль стратифікація – це та ознака, яка свідчить про інтенсифікацію глобалістських процесів як ту вісь, яка стає домінантною саме в ХХІ столітті. Трансформаціоністи визначають, що формується рясна інтенсивна та екстенсивна глобалізація. Влада національних урядів гіперглобалістами визначається як така, що зменшується або розбивається. Антиглобалісти, навпаки, вважають, що вона збільшується або посилюється. Трансформаціоністи характеризують її як реорганізовану та переструктуровану [2]. Рушійні сили глобалізації гіперглобалістами визначаються як капіталізм і технології. Антиглобалісти вважають такими держави і ринки. Трансформаціоністи визначають, що утворюється нова архітектура світового порядку. Форми стратифікації гіперглобалістами визначаються як розмивання старих ієрархій. Антиглобалісти пишуть, що зросла маргіналізація Півдня. Трансформаціоністи характеризують ці процеси як об'єднання сил сучасності.

Отже, можна стверджувати, що така розбіжність оцінок характеризує полісистемний підхід, коли інтерпретаційні механізми та інтерпретаційні реалії оцінки одного і того ж процесу характеризуються по-різному, в рамках бінарних та тернарних систем. Якщо бінарні системи свідчать про переваги одного із полюсів взаємодії, то тернарні системи намагаються усунути протиріччя на периферію, саме це характеризує трансформаціоністський підхід. Проте автори з Великої Британії Д. Хелд, Е. МакГрю, Д. Голблатт, Д. Пerratон дають таку достатньо структурну схему аналізу глобалізації, але ж й самі тяжіють до трансформаціоністського підходу, у їх роботі під назвою «Глобальні трансформації» визначаються ці трансформації в рамках функціонального підходу. Функціональний підхід є суто дискретним, де характеризуються такі головні чинники глобалізації, як територіальні держави і глобальна політика, розширення сфери організованого насильства, світова торгівля і світові ринки, зміни форм світової фінансової системи, влада корпорацій і світова виконавча мережа, міграційна політика, глобалізація в контексті культури і національних культурних політик. Зрештою надається епікриз всіх процесів у контексті екологічної проблематики, яка визначається як катастрофічна [2].

Проте ми можемо стверджувати, що коли культура стає одним із функціональних чинників глобалізаційних процесів, то вона зводиться до інституційного підходу, до суто об'єктних реалій, а культурні цінності визначаються як об'єкти, які мігрують, трансформуються, обмінюються і інше. Звичайно, – це редукціоністський підхід. Сам по собі дискретний аналіз і структурно-функціональний підхід був актуальним саме у 1980–1990 роках. Зараз він втратив свої позиції, його вади вбачаються саме у тій дискретній функціональній матриці, яка урівнює досить різні процеси і досить різні чинники глобалізації саме в контексті функціональних параметрів.

Головний висновок щодо констатації глобалізаційних реалій кінця ХХ – початку ХХІ століть полягає в тому, що світовий порядок вже не сприймається як суто державоцентристський, а держава-нація не стає настільки міцною і автократичною у своїх процесах взаємодії, наскільки вона була раніше. Виникає проблема обмеження суверенітету і проблема позанаціонального або позадержавного простору, який є буферним.

Втім цей простір стає більш функціонально-діючим, ніж сам ядерний простір. Тобто територіальна реальність існування національної держави розмивається. Всі функції і всі реалії зсуваються на межі, а маргіналізація постає одним із необхідних і важливих чинників глобалізації. Отже, чим більш структурованим і глобально визначеним стає світ, тим більше він маргіналізується. Поруч з укрупненням державних структур і виникненням надструктур, як ЄС і інші, відбувається процес роздроблення попередніх структур. Так, знищення СРСР і виникнення незалежних країн, які стають націо-державами, проходить фактично на новому етапі. Той шлях, який в Європі вже давно пройдений, стає для незалежних держав справжньою новиною. Стає своєрідним чинником актуалізації рекурсії, звернення до витоків, звернення до тих процесів, які відбулися на початку ХХ століття, і які зараз, наприкінці ХХ – початку ХХІ століть знову відбуваються і знову потребують розуміння категорій «глобалізація», «регіоналізація» і ролі націй-держав у цих реаліях взаємозалежного світу.

Отже, глобалізація не може здійснити як занепад нації держав, так і знищення їх. Вона сприяє виникненню нових можливостей і стратегій пристосування, взаємозалежності, і в певній мірі орієнтує на знаходження спільних інтересів, спільних мотивів в усіх сферах економічного, політичного, культурного життя як факторів взаємодії, динаміки глобалізаційних процесів. Отже, означений контекст вказаних позицій щодо оцінки глобалізації свідчить про те, що у цивілізаційному вимірі глобалізація не є феноменом лише кінця ХХ – початку ХХІ століть. Глобалізація відома як явище, що існувало досить давно у світовій історії. Це пов'язано з виникненням світових релігій, формуванням торговельних мереж, а також експансією капіталу і колонізацією, яка сприяла тим глобалізаційним процесам, які існували в Римській імперії, у середньовіччі, в добу модерну та інше.

Важливо зазначити, що сама драматургія і динаміка глобалізаційних процесів інтенсифікується саме наприкінці ХХ століття, але ця інтенсифікація не може визначитися в рамках трансформаційно-глобалізаційного і водночас функціоналістського підходу. Інтенсифікація потребує саме полісистемного, інтегративного визначення глобалізації як сучасний фактор її стратифікації. Тобто виникнення нових ієрархій, розшарування на верх і низ, розшарування по вертикалі, яке дає можливість утворення світових порядків, страт світової, глобалізаційної і водночас цивілізаційної системи, свідчить про новий лад, нові форми і нові траєкторії розвитку динаміки процесів взаємодії держав-націй і інших угруповань як акторів глобалізації.

Соціалізм перетворюється на свою протилежність. Так, та сила, яка спочатку виглядала як привабливий і досить енергійний варіант світоустрою, який призводив теоретично до рівності, до своєрідної ідентичності в рамках вже не національних, а наднаціональних спільнот, стає різновидом бандитського регіоналізму та тероризму. Це теж своєрідний глобалізаційний імпульс, але він на кожному національному терені в кожній країні пройшов свій варіант як інтеграції, глобалізації, так і дезінтеграції, зазнав певного ніщовіння. Цей факт дуже важливий для осмислення саме пострадянського простору, в якому, так званій, «реальний соціалізм» був найгіршим серед усіх соціалістичних варіацій, які існували в різних країнах, зокрема в тому ж Ізраїлі, Латинській Америці. Можна стверджувати, що китайський досвід, який зараз стає взірцем для адаптивного вибіркового глобалізму, не порвав з соціалізмом як панівною ідеологією (комуністичною ідеологією), використовує її як маску, ширму і адаптує всі капіталістичні форми господарювання та ліберальні ідеології, застосовує всі механізми глобалізації, не руйнуючи своєї національної ідентичності.

Нічого подібного не відбулося в країнах колишнього СРСР. Тут відбувся катастрофічний вибух – зміна векторів, інверсія цінностей і водночас нова антиреволюція або трансформація зі знаком мінус, коли всі країни були опущені нижче тих показників, які існували в інтегративному полі СРСР. Всі почали будувати свою націо-державу фактично з мінусових показників. Ми знаходимося в ситуації виборювання тих альтернативних моделей, їх відстоювання, які зараз пропонує досвід історії культури. І тому можна стверджувати, що рекурсивний шлях інтенсифікації глобалізаційних відносин є найбільш системотворчим, орієнтує на досвід історії, на те, щоб

використовувати всі чинники культурно-історичного процесу, який пройшла та чи інша нація-держава.

Щоб стати повноцінним актором глобалізаційних процесів важливо саме задіяти механізми інтенсифікації і модернізації системи, яка є наслідком усіх тих катастрофічних і водночас системотворчих процесів, які відбулися у колишніх республіках СРСР. Головним функціонуючим механізмом здійснення процесів глобалізації стає глобалізація політики. Глобальна політика – це ще один системотворчий чинник, який формується саме в наш час. Глобальна політика – це вже системний чинник де акторами політичних процесів стають не лише нації-держави, а й міжнародні міжурядові організації, міжнародні інституції, на зразок Європейського союзу. Тобто недержавні або позадержавні актори, такі як транснаціональні організації або мультинаціональні корпорації, стають суб'єктами глобальної політики.

Виникає своєрідний простір змішаних систем дієвих осіб, де політична влада і джерела політичних дій надзвичайно поліфонічні. Ця система створює своєрідний виклик попередній націо-державній структурі, де державотворчий процес характеризує вже частково ті глобальні процеси, які відбуваються в політичному порядку. Так, глобальна політика стає одним із своєрідних механізмів геополітичних впливів, вона також продиктована питанням безпеки і відповідає на запити різноманітних економічних, соціальних, екологічних і інших питань.

Висновки. Транснаціональна політика, яка пов'язана з екологічною проблемою, забрудненням довкілля, а також з тероризмом, наркотиками правами людини, – це і є своєрідна реальність, яка акцентує увагу на чинниках, пов'язаних з глобалізацією. Одеже, глобальне управління, глобальний маркетинг, глобальний менеджмент – все це ті чинники, які входять у простір політики і стають своєрідними політичними маркерами ефективності, інтегративності та інтенсивності глобалізаційних процесів. В контекст глобальної політики, глобального управління втягуються різні соціальні рухи, неурядові організації, регіональні політичні угруповання. Таким чином, глобальна політика стає строкатою та досить різноманітною тканиною глобального управління, а також певним елементом впливу на мінливий ландшафт політичного життя в контексті інтегрованого і водночас неупередженого простору, в якому можливі ті чи інші катаклізми, ті чи інші несподівані результати від наслідків глобалізації.

Втім вплив неурядових організацій і взагалі громадянського суспільства на державну ідеологію і на ідеологію націй-держав, а також все більший і більший ріст мультинаціональних корпорацій, створює нові реалії у міжнародному політичному житті, що дає можливість оцінити концепції міжнародного розвитку з позиції загальнонаціональних, регіональних, загальнопланетарних антропологічних, біологічних, політичних і інших реалій.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство. Проблема організації та суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: Досвід соціально-філософського аналізу. – К.: ТОВ «Атлант ЮЕмСі», 2005. – 498 с.
2. Гелд Д. Глобальні трансформації / Д. Гелд, Е. МакГрю, Д. Голдблатт, Д. Пerratон; пер. з англ. В. Курганського, В. Сікори. – К.: Фенікс, 2003. – 548 с.

3. Пивовар Е. И. Постсоветское пространство: альтернативы интеграции. Исторический очерк / Е. И. Пивовар. – СПб.: Алетейя, 2010. – 400 с.

References

1. Andrushhenko V. P. Organizovane suspil'stvo. Problema organizacii' ta suspil'noi' samoorganizacii' v period radykal'nyh transformacij v Ukraini na rubezhi stolit': Dosvid social'no-filosof's'kogo analizu. – K.: TOV «Atlant JuEmSi», 2005. – 498 s.
2. Geld D. Global'ni transformacii' / D. Geld, E. MakGrju, D. Goldblatt, D. Perraton; per. z angl. V. Kurgans'kogo, V. Sikory. – K.: Feniks, 2003. – 548 s.
3. Pivovar E. I. Postsovetское prostranstvo; alternativu integracii. Istoricheskiy очерк / E. I. Pivovar. – SPb.: Aleteiya, 2010. – 400 s.

Lukian I. A., postgraduate student, Department of philosophy, National University «Odessa Law Academy», Deputy head of legal management Department of municipal property of the Odessa city Council (Ukraine, Odessa), Irina_sa@meta.ua

Spatial and temporal dimensions of globalization

The purpose of this article is determination of the philosophical context of analysis of globalization processes in the post-Soviet space. The basic method of this research is the comparative method, as well as to achieve the stated purpose we have used transcendental, phenomenological, dialectical methods, system and multisystem approach. Implement of consideration of globalization processes are complex vector of geopolitical, ideological, economic, cultural interactions globalization factors where a special role belongs to participating States formed on the basis of the former Soviet Union. Global politics is positioned as diverse matter that both is a part of the impact on the landscape of politics in the context of an integrated and impartial space where both some disasters and unexpected effects of globalization are possible. In addition, it is characterized the heuristic role of abstractions «space» and «time» as metacultural universals.

In the article there are indicated by factors that go into a political space policy and become a kind of political markers of efficacy of integrity and intensity of the globalization process, and in the context of which involved different social movements, non-governmental organizations, regional political groupings are involved.

Keywords: culture, globalization, information technologies, nation, state.

Lukian I. A., аспирантка кафедры философии, Национальный университет «Одесской юридической академии», заместитель начальника юридического управления Департамента коммунальной собственности Одесского городского совета (Украина, Одесса), Irina_sa@meta.ua

Пространственные и временные измерения глобализации

Определяется философский контекст анализа глобализационных процессов на постсоветском пространстве. С этой целью рассмотрено глобализационные процессы как сложный вектор геополитических, идеологических, экономических, культурных взаимодействий факторов глобализации, где особая роль принадлежит странам-участницам, которые образовались на основе бывшего СССР. Кроме того, характеризуется эвристическая роль абстракций «пространство» и «время» как метакультурных универсалий культуроразнообразия.

Обозначены факторы, которые входят в пространство политики и становятся своеобразными политическими маркерами эффективности, интегративности и интенсивности глобализационных процессов, и в контекст которых вовлекаются различные социальные движения, неправительственные организации, региональные политические группировки. Глобальная политика позиционируется как разнообразная материя, являющаяся элементом влияния на ландшафт политической жизни в контексте интегрированного и одновременно беспристрастного пространства, в котором возможны те или иные катаклзмы, те или иные результаты глобализации.

Ключевые слова: культура, глобализация, информационные технологии, нация, государство.

* * *

УДК 16

Бабюк В. Л.,
аспирантка, Київський національний
університет ім. Тараса Шевченка
(Україна, Київ), vuminita@gmail.com

ПОНЯТТЯ РЕЛЕВАНТНОСТІ: ВІД НЕКЛАСИЧНОЇ ДО НЕФОРМАЛЬНОЇ ЛОГІКИ

Мета статті – прояснити значення поняття «релевантність» у логіці та теорії аргументації.

У дослідженні здійснено огляд підходів формальної та неформальної логіки до значення поняття «релевантність».